

Redes sociais e lingua

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 62-65

Marcos Chavarría Teijeiro

Consello de redacción da RGE

marcos.chavarria@edu.xunta.gal

Cando naceron os alumnos e alumnas que este curso 2020/2021 comezaron a educación secundaria, Facebook xa tiña máis de 100 millóns de usuarios activos. As redes sociais forman, na actualidade, parte da cultura xeracional do noso alumnado. Empréganas de forma habitual no seu día a día tanto para comunicarse entre si, como para consumir información de todo tipo.

Se analizamos os últimos datos do Instituto Galego de Estatística sobre uso das redes sociais na poboación galega en idade escolar, podemos ver que un 43% dos enquisados entre os 4 e os 14 anos e un 97% entre os 15 e os 35, afirmou que empregara algunha rede nos últimos tres meses. Se nos centramos no uso de redes sociais de contidos —SnapChat, Facebook, Instagram, Twitter, etc.— vemos que o 64% das persoas entre 4 e 14 anos empregan redes sociais de contidos, e entre 15 e 35 xa o fan un 81%.

Con estes datos podemos corroborar que o uso das diferentes redes sociais entre o noso alumnado é xeneralizado. O profesorado non debería ser alleo a esta realidade, empregándoas como unhas ferramentas máis para conseguir chegar a el.

Neste artigo pretendemos analizar o estado do uso da lingua galega nas redes sociais así como amosar algunhas iniciativas e comunidades existentes, proponendo algunhas das oportunidades de uso que nos ofrecen.

SITUACIÓN DO GALEGO NAS REDES

A posibilidade de empregar as nosas aplicacións informáticas en galego é unha loita constante e as redes sociais non son unha excepción. Tanto Facebook como Twitter contan con traducións ao galego feitas pola comunidade a través dun siste-

ma de tradución cooperativa. Pola súa banda YouTube —así como todos os aplicativos de Google— están traducidos ao galego por un equipo profesional. Porén, outras redes sociais como Instagram e Tik Tok, moi empregadas entre a mocidade, non dispoñen de tradución á nosa lingua.

No tocante á publicación de contidos por parte dos usuarios galegos, consultando os datos do Instituto Galego de Estatística sobre os ámbitos de uso do galego, podemos ver que soamente o 9% se comunican en redes sociais empregando como única lingua o galego, e soamente o 17% o usan máis ca o castelán. Fronte a isto, un 50% que afirma empregar só o castelán.

Entre as persoas galegofalantes —considerando as que no seu día a día empregan o galego sempre, ou ben empregan o galego máis ca o castelán— hai entre un 30 e un 56% que emprega maioritariamente o castelán nas redes.

Se intentamos comparar a nosa situación coa do catalán e do éuscaro no que respecta a uso de redes sociais, vemos que é bastante semellante. No caso do éuscaro, só o 14% o emprega máis ca o castelán, cun pequeno repunte nas persoas máis novas —entre 16 e 24 anos— onde o seu uso en redes sociais alcanza un o 23%. No caso catalán, o único indicador semellante que ofrece o Instituto de Estatística de Cataluña é que o uso maioritario do catalán en mensaxería de teléfonos móbiles é do 30%.

Polo que acabamos de ver, a situación do uso de galego neste ámbito dista de ser a ideal. Aínda que, como veremos máis adiante, hai iniciativas para a creación de contido na nosa lingua en diferentes redes; o feito de sermos unha lingua minoritaria a nivel global xoga na nosa

contra. Por outra banda, os prexuízos sobre a modernidade do galego poden influír tamén en ser un idioma menos empregado neste ámbito.

INICIATIVAS E COMUNIDADES

Nos últimos anos xurdiron certas iniciativas nas que se pretendía aumentar a cantidade de contidos en galego en diferentes redes sociais. Estas iniciativas deron, de forma máis ou menos espontánea, lugar a comunidades de usuarios galego-falantes nalgúns redes como YouTube e Twitter.

YOUTUBE

No que respecta á rede social máis popular dedicada á publicación e consumo de vídeos, o proxecto máis destacado e máis transversal é o proxecto *Youtubeiras*.

Youtubeiras nace da man dos equipos de normalización de trece concellos galegos, as tres universidades galegas e a Deputación da Coruña, como un certame de creación de vídeos en galego. Este certame complementábase con actividades de visibilización dos creadores en galego e con formacións específicas. Desta forma acádase un programa completo e continuado para a promoción do galego nesta rede.

Aínda que o formato do certame foi variando durante o tempo, na edición de 2020 pódese participar cun vídeo de opinión, un vídeo no que se expoña como se fai algo, un vídeo cunha canción propia ou versionada, ou unha canle.

Dada a grande cantidade de rapaces e rapazas que consumen vídeos de *YouTube* e a boa estratexia de comunicación levada a cabo por este proxecto, ao longo das súas catro edicións conseguiu a creación dunha gran cantidade de contido audiovisual nesta rede social. É tanto o éxito da iniciativa

que o termo *youtubeiro/a* está desprazando o anglosaxón *youtuber* en moitos medios de comunicación.

Aínda que a maioría dos participantes abandona a creación de vídeos despois da súa participación no certame, hai moitos que si lle deron continuidade creando unha comunidade galego-falante en *YouTube*. Algunhas das canles máis coñecidas son *Nubes baixo ti*, *Aquel-e* ou *olaxonmario* —con temáticas moi variadas— e *Un punto o día con Luís Prego* —no que se poden aprender puntos de baile tradicional— ou *O son das ideas* —con contidos de carácter científico—, entre outras.

TWITTER

A diferenza de *YouTube*, na que a maior parte de usuarios e usuarias son simples consumidoras de vídeos sen chegar a crear nunca ningún, en *Twitter* a comunicación entre usuarios ten un carácter máis bidireccional. Esta característica permite que os contidos que chegan a cada usuario sexan moito máis variados e posibilitase a forma

de crear campañas ou comunidades arredor de certas características, ideas, etc.

No caso do galego, conseguir que a rede social estivese traducida ao galego foi froito dunha campaña desenvolvida polo propios usuarios de *Twitter*. Ademais, de forma paralela comezou a xurdir de forma espontánea un sentimento de comunidade de usuarios galegofalantes desta rede que se deu en chamar *#galitwitter* ou *#galituiter*.

Ata hai poucos anos esta etiqueta *#galituiter* só servía para referirse de forma informal á citada comunidade de galegofalantes, mais no 2016 empezáronse a convocar uns premios de forma anual onde se escolle o usuario máis destacado da rede dese ano. Non se trata dun premio económico, e o gañador de cada ano simplemente obtén o recoñecemento da comunidade e a obriga de acoller a edición do ano seguinte. Nas votacións do certame participan milleiros de persoas dando unha idea da boa saúde da que goza a comu-

nidade galegofalante en *Twitter*.

Entre as contas máis destacadas podemos citar algunhas con contidos máis didácticos como *Moléculas en galego* (@moleculas_gal) que fai divulgación científica en galego ou *em galego* (@emgalego), o consultorio lingüístico da AGAL, moi activo nesta rede.

OUTRAS REDES SOCIAIS

Noutras redes, se ben hai moitos usuarios galegofalantes na actualidade, non hai iniciativas de promoción de uso do galego nin un sentimento de comunidade.

Porén, na actualidade comeza a haber un movemento na rede social *Instagram* para conseguir que estea traducida ao galego baixo o cancelo *#instaengalego*. Así que é posible que nun futuro teñamos unha comunidade asentada de galegofalantes tamén nesta rede social.

En canto a *TikTok*, aínda que hai moitos usuarios galegos nesta rede, os contidos que adoitan publicar son en castelán, e cando empregan o galego fano reproducindo prexuízos existentes de cara á lingua.

OPORTUNIDADES

O uso das redes sociais nas actividades que desenvolvamos para a promoción do galego pode constituír unha grande oportunidade. O noso alumnado usa as redes sociais como parte da súa forma de ocio, sendo tamén moitos os alumnos e alumnas aos que lles gustaría publicar contido de forma profesional. Por iso, procurando conectar directamente coa súa cultura xeracional, o uso das redes sociais no ámbito escolar pode xerar unha motivación extra no noso alumnado.

Por outra banda, tendo en conta que cada vez vai sendo máis necesario a incorporación de neofalantes á lingua, as redes sociais son un ámbito ideal para empezar a falar galego. Estes espazos constitúen unha forma de comunicación diferente, e en certo xeito á marxe da comunicación oral tradicional. Por iso, será máis sinxelo que adopten a nosa lingua neste novo ámbito ca que comecen a facelo nas súas comunicacións orais do seu día a día, onde xa teñen un hábito adquirido durante toda a súa vida. En moitos casos esta nova forma de comunicación é escrita, e isto permite corrixir as posibles grallas das mensaxes antes

de seren publicadas. Ademais, as redes sociais son un espazo seguro onde a comunidade non terá problema en axudar e motivar os novos falantes.

Tamén estaremos conseguindo poñer en contacto alumnos e alumnas de distintos centros nos que se estean a desenvolver prácticas similares. A correspondencia escolar constitúe unha práctica moi recomendada por diversas correntes pedagóxicas, e as redes sociais non deixan de ser unha forma de comunicación entre iguais sen delimitación xeográfica.

CONCLUSIÓNS

As redes sociais son unha realidade cotiá para a meirande parte da poboación moza. É preciso empezar a empregalas no ámbito educativo e en particular na promoción e normalización da lingua galega.

As comunidades de galegofalantes existentes nas redes son conscientes da problemática do galego así que farán o posible por colaborar e axudar en moitas das iniciativas que se propoñan polos centros.

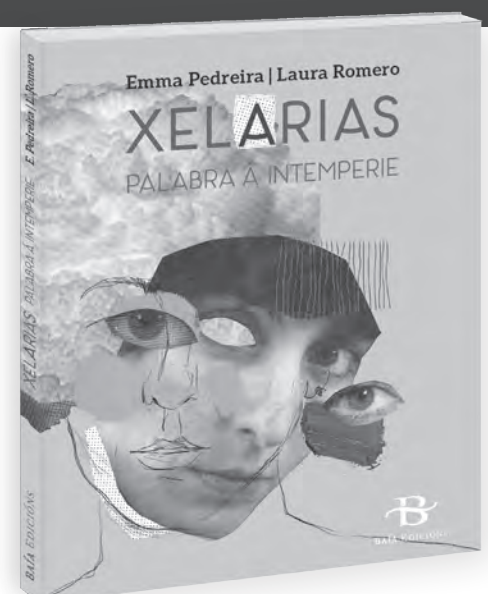
Son, polo tanto, unha nova ferramenta moi potente á nosa disposición. Empreguémosla! ■

PUBLICIDADE

Concha Blanco | Laura Romero

FEMININO SINGULAR, EN PLURAL

**MULLERES POETAS,
ARTISTAS, CIENTÍFICAS,
AVOGADAS,
REVOLUCIONARIAS.
TRANSGRESORAS TODAS**

BAÍA EDICIÓNwww.baiaeditions.gal

Emma Pedreira | Laura Romero

XELARIAS. Palabra á intemperie